

NUSTALINIMO SUNKUMAI

Sulmtasis Čekoslovakijos ministerio pirmininko pavaduotojas ir vidaus reikalų ministeris Barakas viešai buvo pakaltintas nusižengimais prieš „socialistinį teisingumą“ ir valstybės lėšų eikvojimu. Išėitų, kad jis atliko kožkokius kriminalinius nusikaltimus. Tačiau žinome, kad dabar kriminaliniais nusikaltimais kaltinamas kiekvienas, kurį norima nuteisti ir pasodinti kalėjiman ar sušaudyti. Oficialiai kitokių nusikaltimų ir nėra.

Dabar tačiau vis labiau aiškėja, kad iš tiesų jis krito kovoję dėl valdžios. Svarbiausia kaltė yra ta, kad, susitaręs su kitais žymiais čekoslovakų komunistais, ruošėsi nuverst prezidento Novotno režimą. Kai kurie tų Barako šalininkų yra taip pat sumiti, o kai kurie laikomi namų arešte. Tarp tų patekusių nemalonėn yra ministeris pirmininkas Sirokys, partijos centro komiteto sekretorius Kouckys ir ministerio pirmininko pavaduotojas Kopeckys. Visi tie ir dar kai kurie kiti partijos ir vyriausybės nariai buvo už tai, kad nustalinimas vyktų ne tik Stalino statulos nuvertimu ar Gottwald'o mumijos pašalinimu iš mauzoliejaus. Pirmiausiai jie reikalavo, kad būtų išaiškinta, kas kaltas už Slansko nutiesimą ir nužudymą.

Kai Slanskis buvo nuteistas, o Gottwaldas išvažiavo į Maskvą ir ten mirė, kraštą valdyti perėmė Novotnys. Nepaisydamas visų nuotaikų prieš jį, Novotnys dar ir dabar nuolat kartoja, kad Slanskis buvo kaltas. Jis pažeidinėjęs „socialistinį teisingumą“ ir naudojėjęs Berliojs metodus. Novotnys šiandien jau pripažįsta, kad Slanskis nebuvo kaltas ryšiais su Jugoslavija ir kokiomis nors tautinėmis tendencijomis. Bet tos Slansko bylos reikalas labai gerai žinomas Barakui, kaip

vidaus reikalų ministeriui. Dėl to kai Novotnys ginas, kad jis nė pirštų neprikieš prie Slansko nužudymo, Barakas už tai puola jį. Novotnys tvirtina, kad anuomet jis neturėjęs balso partijos vadovybėje. Tačiau Barakas tvirtina, kad Novotnys parūpinęs priemones Slanskiui nužudyti ir tada užėmęs jo vietą. Slanskis kaip tik buvęs nuteistas remiantis slaptais Novotnio pranešimais, kurių nuorašai yra pakliuvę į Barako rankas. Kartu su Slanskiu buvo nuteista dar keliolika asmenų, pakaltintų Izraelio ir Tito šnipais.

Kai kituose sovietiniuose kraštuose, vykdanč nustalinimą, pamažu atstatoma nuteistųjų ir nužudytųjų komunistų garbė, Čekoslovakijoje šitaip nevyksta. Bet kituose kraštuose už tuos partinių naikinimo veiksmus atsakomybė paprastai suometama kuriam nors dabar jau mirusiam asmeniui ar pačiam Stalinui. Čekoslovakijoje sunkiau buvo tai padaryti, kai partijai vadovauja kaip tik tasai prie Slansko grupės sulikvidavimo prisidėjęs asmuo.

Be to, iš visa ko matyti, kad net ir partija nepatenkinta ligi šiol tebevykdoma stalinine politika ir norėtų daugiau laisvės. Tokias nuotaikas rodo centro komiteto kai kurių viršūnėse esančių asmenų grupavimasis apie Baraką, kaip jau pasireikšusį laisvės gynimu. Barakas ligi šiol kiekviena proga stengėsis parodyti, kad jis nori didesnės laisvės bent kultūros srityje. Tokį savo norą ir palinkimą jis tiesiog demonstravęs. Jo buto sienose kaboję paveikslai, kurie gąsdindavo jo draugus. Tai vis buvę paveikslai atitrauktinėmis temomis. Jis viešai gnyęs dėjaz. Kai buvusį pastatytą Jirio Sučys pjesę, sąmarčiai užsipuolė kritikai, kaip netinkamą

masėms, Barakas stengėsis apginti. Nusiiminusiems vaidintojams jis pasakęs: „Aš esu darbininkas iš Kolbenkos dirbtuvės ir supratau vaidinimą. Mano žmona yra namų šeimininkė, ir ji suprato. Nežinau, kodėl jie puola. Tačiau aš tikiu, kad reikia leisti reikštis menui, kuris net ir nėra taikomas plačiosioms masėms. Tai juk menas, kuris įkvėpia kitus menininkus“.

Tokie dalykai nykiam režimui turėjo būti svetimi. Be abejo, jei Barako suokabininkai būtų perėmę valdžią, Čekoslovakija galėjo tikėtis daugiau laisvės. Tačiau tada gal būtų buvę patraukti atsakomybės šiandien kraštą valdantieji stalinistai. Be to, didesnės laisvės nebūtų priimtinos ir Maskvai, nes jos galėtų sudaryti tokias nuotaikas, kokios buvo Vengrijoje prieš 1956 m. revoliuciją. Dėl to Maskva kartu su Novotniu tvirtina, kad Barakas buvęs toks, kaip ir Berija.

VYSK. MATULIONIS PAKELTAS Į ARKIVYSKUPUS

* Jo Šventenybė Popiežius Jonas XXIII, maloniai priimdamas dmesin PLB Italijos Krašto Valdybos pirmininko kun. Min cėvičiaus prašymą paaukštinti lietuvių tautos gerbingą ir didvyrišką sūnų J.E. Vysk. Matulionį jo konsekracijos 33 metų sukakties proga vasario 9 d., suteikė jam arkivyskupo titulą. Šiuo metu jis yra vieništelis Arkivyskupas lietuvis pasaulyje.

Sv. Tėvas, atsakydamas į pirmininko padėkos telegramą išreiškė Lietuvos bendruomenės džiugsmo, dėkingumo ir ištikimybės jausmus. pareiškė, kad juos priima su dideliu prielankumu ir „laimina iš visos širdies Lietuvos Bendruomenę Italijoj“.

Nauja Liet. Raudonojo Kryžiaus Vyr. Valdyba

(E) VLIKas sausio 27 d. posėdyje paskyrė Liet. Raud. Kryžiaus Vyr. Valdybą tokios sudėties: pirm. — J. Norkaitis, nariai — Dr. kun. J. Petraitis, J. Kairys Z. Glemžienė. M. Simaniūskytė-Panse, kandidatai — E. Babionaitė ir Z. Jauniškytė.

Pašalinti iš pareigų du Latvijos ministrai

(E) Latvijos Aukščiausios tarybos prezidiumo įsakų švietimo ministras Vilis Kruminš pašalintas iš pareigų. Jo vieton paskirtas Andrejs Elvichs. Kitu įsaku pašalintas iš pareigų kultūros ir užsienio reikalų ministras Voldemars Kalpinš. Nauju kultūros ministru paskirtas V. Kaupužs. Naujoms užs. reik. ministro pareigoms kol kas niekas kitas nepaskirtas. Kaip pastebėti latvių spaudoje, toji užsienio reikalų ministerija, kaip ir Lietuvoje, yra tik „šiaudinė“, nes Pabaltijo respublikoms nepalikia jokia teisė savai užsienio politikai.

Septynios DIENOS

PRANCÜZIJĄ ATSIŠAKO DALYVAUTI
Chruščiovas sutiko su Vakarų pasiūlymu, kad Ženevoje nusiginklavimo klausimus svarstytų užsienių reikalų ministras — britų, amerikiečių ir sovietų.

Prancūzai atsisako dalyvauti konferencijoje.

CHRUŠCIOVAS GINA SAVO PROGRAMĄ

Atidarydamas partijos centro komiteto posėdį, Chruščiovas pasakė smarkią kalbą prieš tuos, kurie sako, kad partijos programa kalbanti apie gerovę, bet užmiršusi komunizmą.

Ivairūs pramonės gaminiai esą reikalingi patenkinti kolūkiečiams, kad jie duotų daugiau žemės ūkio gaminių, kurių Sov. Sąjunga labai reikalinga.

CHRUŠCIOVO PRIEKAIŠTAS

Chruščiovas išpėjo, kad Sov. Sąjunga taip pat vykdyt atominį bombų bandymus, jei Amerika juos vykdyt, kaip prezidentas yra pareiškęs.

Prezidento reikalavimas iki balandžio mėn. pabaigos pasirašyti atominius bandymus draudžiančią sutartį su tinkama kontrole esąs šantažas.

PAVOJUS ROKYTOJAMS

Britų gydytojų komisija, dar dvejis metus papildomai tyrinėjusi ryšį tarp rūkymo ir vėžio, skelbia, kad jei kas rūko 30 cigarečių kasdien, tai 30 kartų yra didesniam pavojui mirti plaučių vėžiu, negu nerūkantisys.

35 metų vyrai, kurie smarkiai rūko, vie nas vis iš 23 mirs vėžiu per dešimt metų (nerūkantieji 1 iš 90). Iš to amžiaus dabar sulaukusių nerūkantiųjų 1 iš 6 mirs

EUROPOS IR AMERIKOS SPAUDOS NUOTRUPOS

SOVIETAMS DUOTA PROGOS

Prez. Kennedys paskelbė, kad balandžio mėn. pabaigoje Amerika atnaujins atominį ginklų bandymus, jei sovietai iki tol nesutiks pasirašyti bandymams uždrausti sutarties su numatoma tinkama kontrole.

„The Observer“ rašo:

„Koks gi reikalas vykdyti daugiau bandymų? Prezidento kariniai patarėjai įtikino jį, kad rusai po paskutiniųjų bandymų yra pasiekę šios tokios karinės pažangos, nors tai ir turėtų apskritai būti matuojama visos karinės galios pusiausvyra“.

„The Guardian“ taip pat pateisina Amerikos nusistatymą rašydamas šitaip:

„Kiekviena pusė visada nori būti per du tris žingsnius labiau priekyje už antrąją pusę; ir, šalia to, kad tai pareikalauja didžiulių išlaidų, tos ginklavimosi varžybos netelkia saugumo žmogui. Tačiau kol nėra sutarta dėl nusiginklavimo, amerikiečiai pasiryžę laikytis savo atominį ginklų. Vakarų Europa tebėra už komunistinės įtakos ribų iš dalies dėl amerikiečių gąsdinamosios galios. Jei iš tikro amerikiečių pajėgumas susiduria su grėsme, tai prezidentui Kennedžiui tenka rūpintis patobulinti savo ginklus. Reikalas toliau vykdyti bandymus žemės atmosferoje gali būti priimtinas labai nenoromis, bet šiuo metu tenka sutikti su tuo“.

„N.Y. Herald Tribune“ šitaip sveria galimybes uždrausti atominius bandymus: „Vakarų planas kontroliuoti uždraustuosius ginklus ne sunkesnę naštą uždėda Sovietų Sąjungai, kaip ir Vakarams; Jungtinių Valstybių atmosferoje atnaujinamieji bandymai nepadarys daugiau žalos, kaip kad Sov. Sąjungos jau yra padarę. Priimti sutartį ir tuo būdu baigti visus bandymus reikėtų suprasti, ką Chruščiovas pakartotinai buvo siūlęs padaryti žmonijai apsaugoti“.

GALIMA IR BE VIRŠONIŲ

„Sunday Times“ rašo: „... jei viršūnių konferencija galėtų išspręsti (nusiginklavimo) klausimą, tai jis lygiai taip pat galėtų būti išspręstas ir be viršūnių konferencijos. Viskas, ko čia reikia, tai Chruščioviui atsisakyti savo nelogiško ir žlugdančio nusistatymo. Mums Vakaruose nėra reikalo šokti pagal jo gudrią dainele, ruošiantis vis sakyti taip ar ne. Aštuoniolikos kraštų galvų konferencija tikėtų jam pasirodyti su savo propaganda. Dvieju kraštų galvų susitikimas patrauklus jam būtų kitais sumetimais“.

„N.Y. Herald Tribune“ rašo: „Patsai tas dalykas, kad Chruščiovas nusileido nuo savo suprojektuotosios Ženevoje viršūnės ir siūnčia savo užsienių reikalų ministrą Andriejų Gromyką tartis su Rus-“

ku ir lordu Homu, iš anksto jau yra viltin gas tikrovės pripažinimas“.

GERA ŽEMĖ, BET NĖRA DUONOS

Ryšium su sovietų komunistų partijos centro komiteto posėdžiais žemės ūkio klausimams svarstyti „N.Y. Herald Tribune“ rašo:

„Tikras nesusipratimas, kad tokią gerą žemę turis kraštas, kaip Sov. Sąjunga, yra priverstas rūpintis javais. Seniesiems bolševikams, kaip ir pačiam Karoliui Marksui, rusų klausimas buvo tas, kaip beveik visą žemės ūkio ekonomiką supramoninti. Sovietų Sąjunga didžia dalimi tai ir padarė, bet tai buvo padaryta žemės, ją dirbančiųjų ir jos gaminių besimaitinančiųjų sąskaita. Sovietų Sąjunga teoretiškai ir šioje srityje visur galėtų pasimokyti iš Vakaruose padarytosios pažangos, kaip ji pasimokė kurdama savo pramoninę technologiją. Tačiau kai Chruščiovas girsia, kad per pirmuosius trejus septynmečio metus Sov. Sąjungos pramonės gamyba pakilo 33 procentus, tai tuo pat metu žemės ūkio gamybos pakilimas tėra tik apie 5 procentai“.

Elektros energija naudojasi ne visi

(E) Vilniaus radijas sausio 13 d. praneša, kad praėjusiais metais Lietuvoje buvo elektrifikuota 250 kolchozų. Iki sausio 1 d. visame krašte elektros energija naudojosi 1.086 kolchozai. Tai sudaro 58% visų ūkių. Pilnai elektrifikuoti yra tik Kauno, Šakių, Prienų, Jiezno, Joniškio, Pagėgių, Kuršėnų, Kapsuko, Kėdainių ir Klaipėdos rajonai.

Šiais metais numatyta rajonuose nuties ti 4.400 kilometrų aukštos įtampos linijų ir įrengti 3.600 kilometrų žemos įtampos tinklų.

Sovietuose smunka gamyba

(E) Sausio 22 d. Sovietų Sąjungos vyriausybės paskelbė: „Talkingal rungtyniaudami su JAV-mis, mes pasiekėme naujus laimėjimus“. Tačiau Maskvoje gyveną va karų stebėtojai ta proga nurodė, kad pagal oficialius duomenis pramonės didėjimas ner pastaruosius metus smunka. 1959 m. jis siekė 11 proc., 1960 m. — 10 proc. ir per pastaruosius metus — 9,2 proc. Pagal planus ir kom. programą pramonės didėjimas turis siekti 9,7 proc. (turima galvoje laikas nuo 1961 ligi 1980 m.). Pagal sovietinius oficialius statistikos duomenis, Sovietų S-gos bendroji pramonės gamyba šiuo metu yra pasiekusi 60 proc. visos JAV-bių gamybos.

ALŽYRE DIDEJA O.A.S.

Tvirtinama, kad Alžyre slaptosios teroristinės O.A.S. eilės pastaruoju metu padidėjo bent 50%.

Organizacija užpildinėja prancūzų kariuomenę ir grobia ginklus, amuniciją ir kitokius tiekimo dalykus.

DIDĖJAI DIRBANČIŲJŲ MOTERŲ SKAIČIUS

Pagal oficialiąją statistiką 1961 m. Rytų Vokietijoje 45,8% visų dirbančiųjų sudaro moterys (1952 m. buvo 42,7%, 1960 m. 45%, o Sov. Sąjungoje 1959 m. buvo 47%).

MAJORAS SLAYTONAS LAUKIA EILĖS

Astronautas mjr. Donaldas Slaytonas yra sekantis amerikietis, parinktas skristi į erdvę.

Jis pareiškė, kad jam teks ilgiau atlikti nėti savo pareigas, negu plk. Glennui.

Be jo, yra dar kiti 5 parinkti astronautai, kurie laukia savo eilės.

FORMOZA TURĖS PATI IŠSILAIKYTI

Čiangaikše nacionalistinės vyriausybės valdomoji Formozos sala nuo 1950 m. iš Amerikos gavo apie milijardą dolerių ekonominės paramos (neskaitant, kas buvo duota karinės paramos).

Naujoji Amerikos vyriausybė jau yra išpėjusi, kad Formozai laikas susigventi su mintimi, jog reikia išmokyti patiems savo jėgomis išgyventi.

POWERSAS ISTEISINTAS

Sovietų grąžintasis U-2 lakūnas Powersas buvo apklausinąs komisijos. Jo veiksmai pasirodė pateisinami.

Ar jo lėktuvas buvo pašautas, ar sugedo, jis nežino. Lėktuvo sunaikinti jis nespėjo. Nusižudyti jam nebuvo įsakyta (jis galėjo tai atlikti tik savo valia).

ATSAUKTAS ATSTOVAS

V. Vokietijos vyriausybė parkvietė pasiaiškinti savo atstovą Maskvoje Dr. Kroli, kuris vėl siūlęs sovietams savo planus, kaip išspręsti Berlyno ir Vokietijos klausimus.

Jau ir anksčiau kartą jis buvo pakliuvęs panašion bėdon.

DR. JONUI GRINIUI 60 M.

Kiekviena sukaktis, jeigu ji liečia reikšmingą istorinį įvykį ar brangaus asmenybės gyvenimą, mus pažadina lyg skardaus gongo dūžis. Tik išgirdę jį, mes staiga suklustame, išsiplėsiame iš mechaninio kasdienybės ritmo ir aiškiai prareigame tai, ką anksčiau išsiblaškęs žvilgnis matė, bet nesuvokė. Ir juo žymesnė sukaktis, juo skardžiau nuaidi tas gongo dūžis. Juo didesnis dėkingumo jausmas kaupiasi širdyje, kurioje dūžiuoja nušvitusi samonės būseną. Šia prasme sukaktis yra ne tik į mus prabylanti pareiga, ją derančiai pagerbti, bet drauge mus pačius praturtinanti įžvalga, taigi tikra dovana.

Ne tik artimiesiems bičiuliams, bet plačioms mūsų visuomenės — pirmoje eilėje katalikų — sluoksniams tokia yra solenizanto profesorius Jono Griniaus 60-ties metų amžiaus sukaktis. Išymaus dabarties lietuvių kultūrininko ir visuomenininko nueitas gyvenimo kelias yra ryškus ir padrasinantis dvasios ir idealo pergalės liudijimas mūsų tikrovėje. Medžiaginės civilizacijos barbarijos salygų supami ir demoralizuojami, mes ypač ilgamis tokio liudijimo, akivaizdaus ir įtikinančio.

Sukaktuvinkas pasaulio šviesa išvydo Šiaurės-Vidurio Lietuvos kaime mūsų neramaus šimtmečio pradžioje — 1902 m. vasario mėn. 21 d. Prigimtis jo neapdovanojo žemiškais turtais. Priešingai, net pačio brangiausio — sveikatos — jam pašlykštėjo. Gal kaip tik dėl to jis labiau brangino gautąsias šviesaus proto ir jautrios širdies dovanas, savo įtemptu darbu jas patobulino. Dar mokyklos suole savo darbštumu, gabumais ir idealizmu atkreipė į save auklėtojų akis ir tuo būdu nusipelnė paramą, kurios dėka neturtingas jaunuolis išėjo aukštuosius mokslus nepriklausomai Lietuvoje ir Prancūzijoje, gerai pasirodęs akademiniame darbu. Nuo 1929 m. jis įsijungė į Vytauto Didžiojo Universiteto Teologijos-Filosofijos fakulteto dėstytojo personalo sudėtį, kurioje išbuvo iki Nepriklausomybės suterimų.

Intelektualų, ypač kai jų buvo tiek mažai, tyko didelė pagunda, vaizdžiai tartant, pasilikti Taboro kalno viršūnėje, nebenušleisti žemyn iš savo pasiekimų aukštumų, užsidaryti patogioje darbo kabinete, pasitenkinti tuo ryšiu su gyvenimu, kurį užtikrina katedra. Tokia pagunda turėjo būti itin didelė iš prigimties ir kontempliatyvi mąstytojo būda linkusiam jaunuoliui. Juo labiau, jog šalia mokslo akademinio darbo jis neužsimiršo kūrybinės gyslės ir ją uoliai prižiūrėjo. Rodos, ko daugiau ir jį pakeičyti būtų galima. Juk tai dvigubai vaisinga išliekamųjų vertybių kūrybos sritis.

Bet ne taip galvojo mūsų Jubilatas. Gal būt, jo paties sunkus gyvenimo kelias neleido jam užmiršti nei asmeninės skolos visuomenei, nei to vargo, kurio buvo apsiėmęs po šimtmetinės socialinės ir nacionalinės vergovės nepriklausomai gyventi pakiliuose Lietuvoje ir kuriam jautri širdis negalėjo likti abejinga. Jubilatu, buvo svetimas intelektualinio aristo kelias — egoistiškai mėgautis pasiektais išsilikis padėties vaisiais. Jis pasirinko visuomeninį intelektualo pašaukimą, aiškiai suvokęs

dėsnį: kam daugiau duota, iš to daugiau reikalaujama.

— 0 —
Visuomeninis darbas turi savo pavojų. Kartais taip smarkiai pasinešama eiti visuomenėn, „veikėjauti“, ypač jauniesiems amžiuje, kad nuo to nukenčia pati veikėjo asmenybė: jis ima nebesirūpinti savo asmenine pažanga, nustoja mokytis, kurti. Visą užgožia besaikis noras „veikti“. Tai tuščių grynų malimas. Neretai visuomeninis veikimas tampa nežaboto ego-

RAŠO: JULIUS VIDZGIRIS

izmo, asmeninės garbės ir naudos priemonė. Pro šitą Scilę ir Charibdę, tykojančią kiekvieno visuomenininko, mūsų Jubilatas pavyzdinčiai praplaukė. Jis laimingai, kaip retas, savoję intelektualo prigimtį suderino specialybės profesiją ir visuomenininko pašaukimą. Jau daug metų — tiek nepriklausomoje Lietuvoje, tiek okupacijoje, tiek tremtyje — jis stovį prie šakinės katalikų rinktinės šviesuomenės eilėse.

— 0 —
Nėra čia tiek vietos, kad galėtumėm bent paviršutiniškai apžvelgti Jubilato daugiopą kūrybos ir veiklos darbą. O ir iš viso tautai neįmanomas užsimojimas tam, kuris negali prilygti nei amžiaus patirtimi, nei sugebėjimais atitinkamose srityse. Juk vienu metu tenka vertinti ir mokslininką, ir kūrėją, ir auklėtoją, ir visuomenininką.

Kaip pajėgus savo srities specialistas, sukaktuvinkas pasižymėjo jau savo brandžia daktarine disertacija (1929), kurioje tiek saviesiems, tiek svetimiesiems pristatė poetą O.V. Milašį. Vėliau šalia akademinio dėstytojo darbo išleido keletą veikalų. Lietuvos nelaimė buvo asmeninė jauno akademiko nelaimė: jis neteko ryšio su pamėgtuoju darbu. Tačiau ir sunkiausiose sąlygose liko ištikimas akademinei tradicijai. Kam tremtyje jis nežinomas savo studijiniams straipsniams ir paskaitoms? Ypač didelis solenizanto indėlis tremties literatūros istorijai ir kritikai. Lyg budrus karys sargybos poste, jis stebi ir nuolat vertina naujas kūrybos apraiškas, savuosius supažindindamas su kitų tautų laimėjimais, svetimiesiems saaviškius pristatydamas.

Ne tik mokslininkas, kitų kūrybos tyrinėtojas, bet ir pats produktyvus kūrėjas, rašytojas. Čia irgi išliko ištikimas sau. Tuo pačiu metu, kai užbaigė savo disertaciją, sukaktuvinkas paskelbė savo pirmąją dramą „Sąžinė“ (1929). Plunksnos nepadėjo iki šiandien. Ir čia visuomenininkas rūpesčiai skirta daug vietos. Meniniame istorinių bei dabarties sužetų fone sprendžiamos gyvybinės tautinės problemos.

Negalima pamiršti auklėtojo. Skirtingomis sąlygomis, bet vienoda meilė jis ieškojo kelio į akademinio jaunimo širdį tėvynėje — VDU — ir tremtyje — L. Europos kolegijoje Strasbūre. Su dėkingumu jį prisimena ne vienas Schw. Gmuendo ar Vasario 16 gimnazijos mokinys. Tiek rūpestingų žinių perdavimu, tiek dėmesiu

jaunimo reikalams jis išsiskyrė iš kitų dėstytojų, kurie tikrovėje atsivėrę nuo jaunimo jo nemato arba jame tik sau sekę ar gerbėjų teiško. Šitas asmeninis nesuinteresuotumas, savęs užmiršimas ir drauge nuoširdus, pastovus domėjimasis jaunaisiais, sielojimasis jų nepasisekimais ir džiugesys jų laimėjimais — tai labiausiai krintančios ir akis Jubilato kaip auklėtojo savybės.

Atskirai tenka suminėti visuomenininką, kuris nesiliovė sirgęs savo laiko visuomenės rūpesčiais. Gausiuose publicistiniuose raštuose daug kartų yra judėjęs labiausiai degančius klausimus. Jo žodis visuomet tiesus, taiklus, reiklus. Ir dar kartą galima pasimokyti iš Jubilato pilnatviško platumo. Jis niekad neapsiribojo tik teoriniu visuomeninių klausimų svarstymu, tarsi užtektų tik kitiems pareigas nurodinti, pačiam jų nesimant. Reikalaudamas iš kitų, iš savęs dar daugiau reikalavo. Dar studentu būdamas, įsijungė į katalikų organizacinį veikimą, buvo įvairių vadovaujančių organų narys. Neapsijėję jo Ateitis, Pavasaris, Židynis, XX Amžius, Aidai. Dalyvavo krikščionių darbininkų sąjūdyje. Vienas iš 16 pasirašusiųjų manifestą „Į organizacijos palstybes kurybą“ Vėliau rezistencinės kovos dalyvis. Drauge su kitais universiteto senato nariais nacių suimtas. Rezistencijos minties ir tradicijų puoselėtojas tremtyje. Nuo Europos LFB susiorganizavimo 1953 m. pradžios kiekvienos kūrybinės iniciatyvos rėmėjas, įkvėpėjas arba tiesiog vykdytojas, labiausiai nusipelnęs Studijų Savaičių rengėjas ir pravedėjas. Pagaliau atsidaugęs L. Bendruomenės veikėjas.

— 0 —
Jau paviršutiniška apžvalga kelia nejuokingus klausimus: iš kur tokia dvasia? Kas pagimdė šitą idealizmą? Gerbiamas Sukaktuvinkas šiltai atsiliepia ir visuomet pavyzdžiu rodo atgimusios Lietuvos filosofinį genijų St. Šalkauskį. Neabejotinai, jog pastarojo mintys turėjo didelę įtaką jo mokiniai, kurs jas idealiai priėmė ir kūrybiškai išplėtojo. Tačiau kas išspūno, priruošė pačią dirvą, kurioje krito šimties grūdai galėjo nešti daugiopą vaisių? Čia aiškiai prasišviečia Lietuvos kaimo subrandintas nuoširdus tikėjimas ir esmiškai dorinio pobūdžio humanizmas.

Ant šitų pamatų išaugo naujas patrauklus lietuviško visuomenininko tipas. Jau viena ta aplinkybė, kad šį žodį sunku išvesti į kitas kalbas, rodo jo turinio lietuvišką savitumą. Plati tai tema. Sukaktuvinko asmenyje turime gyvą visuomenininko pavyzdį. Tai ne savo asmeninės naudos ieškotojas, kaip neretai matome vyresnės kartos „politik“ tipe, į kurį, neapvaldytos prigimties traukiamas, orientuojasi ir nūdienis „auksinis jaunimas“. Prieš šį tipą stovi visuomenininkas-askeatas. Žmogus, kuris iš savęs daugiau reikalauja negu iš kitų. Improvizacijos, darbu neremiamų žodžių priešininkas; apgalvoti ir planingo veikimo šalininkas. Principingas, bet drauge sugebąs įžvelgti tiesą priešininko pozicijoje. Neatitrukęs nuo gyvenimo tikrovės, bet nuolat ją veikiantis savo pozityviomis idėjomis, idealizmu ir asmeniniu išpareigojimu.

Kad tokia visuomenininko asmenybė nėra racionalistiškai šalta, bet žmogiškai šilta, tą patvirtina mūsų Sukaktuvinkas. Paprastas ir jautrus asmeniniuose santykiuose, surandąs kiekvienam žodį jam suprantama kalba. Nors sukaktis mus verčia daugiau žvilgsnį nukreipti į Jubilato atliktus darbus, į jo nueito kelio kūrybines pėdas, tačiau prieš save turime ne šaltą akmens paminklą, bet gyvą, šiltą spinduliuojančią asmenybę. Tiesa, ne angelą, bet žmogų. Tai reiškia, kad ir jis buvo gundomas, bet nepasidavė. Klydo, bet klaidoje nepasilo. Visų svarbiausia, nuo lat ieškojo, nepasitenkino pasiekimais, nuolat degė idealo akivaizdoje. Šviesus pavyzdys dvasinių vertybių užgojimo, kričių ir pasimetimo laikais.

— 0 —
Brangiamam Sukaktuvinkui išreiškiamame priderančią pagarbą ir nuoširdžiausius sveikinimus. ILGIAUSIŲ METŲ! — vargiai gali prasmingiau skambėti, nes esame tikri, jog jie toliau bus vaisingai sunaudoti. Jei dar ką galima palinkėti, tai tik geros tvirtos sveikatos. ILGIAUSIŲ METŲ DIDŽIAM VISUOMENININKUI! (ELI)

PASNINKAS

Pasninkas yra sutinkamas visose senosiose kultūrose. Visur jis turi religinį-ritualinį pobūdį ir yra tvarkomas ipareigojamais nuostatais. Beveik visur yra skiriamas kelybiniams ir kokybinis pasninkas. Kelybiniis pasninkas tai susilaikymas nuo bet kokio valgymo. Jo tikslas — apsimarinimas, auka, atgaila. Kokybinis pasninkas tai atsisakymas nuo vienos ar kitos maisto rūšies. Pvz., indai nevalgo jautienos, nes jaučiasi jė laiko šventu gyvuliui; žydai ir mahometonai nevalgo kiaulienos, nes jiems kiaulė nešvarumo simbolis.

S. Testamente pasninkas buvo labai populiarus dalykas. Kurį laiką iš religinių ir dorovinių motyvų visiškai susilaikyti nuo valgymo ir gėrimo žydų tautoje buvo praktikuojama dar prieš Mozes laikus. Pačiuose seniausiuose raštuose pasninkas laikomas vertinga auklėjančia priemone apmaldyti kuniškumui. Buvo manoma, kad pasninkas įgalina žmogų artimiau santykiuoti su Dievu. Pasninku buvo taip pat norima permaldauti Dievo teisingumą arba išmesti jį pasigėilėjimo. Už tai pasninkas laikomas išorine gailėsčio ir atgalios išraiška, ir juo palydimos maldos ypatingų nelaimių atvejais. Tai lyg maldos tikrumo ir jos nuosirdumo patvirtinimas. Pasninku būdavo išreiškiamas ir gedulas, ar asmeniškas, mirus brangiam asmeniui, ar visuomeniškas, tada, kai užpuolavo ne laimės miesta ar visą tautą. Iš čia suminėti tų motyvų kilęs pasninkas dažniausia trukdavo vieną dieną. Tačiau S. Testamente minimas pasninkas taip pat ir trijų ir septynių dienų, trijų savaitių ir net 40 dienų. Vėlesniaisiais laikais pasninkau

jį žydai dėdavo gedulo rūbus, būdavo basi, nesiprausdavo ir šeimose susilaikydavo nuo lytinių santykių. Buvo skiriamas viešas ir privatus pasninkas. Viešasis pasninkas ipareigodavo visą tautą. Jis būdavo skelbiamas tautos nelaimių atveju, ar minint tų nelaimių sukaktis. Privatus pasninkas tai atskiro asmens pamaldumo išraiška.

N. Testamente pirmiausia sutinkame pasninkaujantį Joną Krikštytoją. Kristus savo viešajį gyvenimą pradeda 40 dienų pasninku. Apie pasninką Kristus dažnai kalba savo pamoksluose, baro už pasninko visišką susiorinimą. „Pasninkaudami nebūkite paniūrę, kaip veidmainiai: nes jie perkreipia savo veidus, kad pasirodytų žmonėms pasninkaują. Iš tikrųjų saukau, jie etsiėmė savo užmokestį. Tu gi, kai pasninkauji, pasitpek savo galvą ir nusiprausk savo veidą, kad ne žmonėms rodytumeis pasninkaująs, bet savo Tėvui, kurs yra slaptoje; ir tavo Tėvas, kurs mato slaptoje, atsilygins tau“ (Mato 6,16-19).

Katalikų Bažnyčioje pasninkas žinomas nuo pat pirmųjų jos egzistavimo dienų. Dabar pasninkas tvarkomas bažnytniniais įstatymais (žiūrėk B-tinės Teisės Kodeksą, 1250-1254 kanonus). Pasninko dienos leidžiama valgyti tik vieną pilną valgį su mėsą. Kiti du valgiai turi nepraskotėti užkandos pobūdžio, be mėsos. Pasninko įstatymas saisto asmenis, suėjusius 21 amžiaus metus, ir liaujasi saistę baigusius 59 metus. Pasninko dienos — visi gavėnios šokiadieniai. Nuo pasninko skiriama abstinencija, arba susilaikymas nuo mėsos. Abstinencijos dienos — visi metų penktadieniai. Pelenų diena, gavėnios penktadieniai, ypač Didysis Penktadienis ir eilė prieššventinių vigilijų yra kartu pasninko ir abstinencijos dienos. Šalia bendrųjų pasninko nuostatų, kiekvienas vyskupas leidžia specialius, saistantius tik tos vyskupijos tikinčiuosius.

Kun. Bronius Liubinas

LIETUVISKOS PAMALDOS

GLOUCESTER — kovo 17 d., 11.45 val. St. Peter.

STROUD — kovo 18 d., 12 val., Beeches Green.

LEICESTER — kovo 18 d., 12 val., 72 Mer Rd.

BIRMINGHAM — kovo 25 d., 11 val. Išpažintis nuo 10.30 val. 21 Park Rd.

DERBY — kovo 25 d., 11 val.; išpažintis nuo 10.30 val. Sisters of Mercy, Bridge Gate.

WOLVERHAMPTON — kovo 24 d., 7 val. vak. pamokslas ir išpažintis. Kovo 25 d. išpažintis nuo 10.30 val. Po to Mišios ir pamokslas.

Visose šiose vietovėse pamaldos bus su gavėniniais rekolekciniais pamokslais ir vėlykine išpažintimi. Pasinaudokime proga ir atlikime pareigą, nes kun. A. Karlauskis, MIC, ir kun. P. Dauknius, MIC, greit išvykstant pas Australijos lietuvių, nežinia, kada lietuvis kunigas galės vėl atsilankyti.

ROCHDALE — kovo 25 d., 11.30 val.

MANCHESTER — kovo 25 d., 10.30 val.

ZUZANA MORAVSKA

Vilku lizdas

APYSAKA IŠ KRYŽIUOČIŲ LAIKŲ

(VERTĖ A. VEGĖLĖ)

Norėdami patenkinti romantiškos praeities knygos pasilgusius skaitytojus, persispaudiname šią iš lenkų kalbos A. Vėgėlės verstą ir „Vienybės Lietuvinkui“ išėmę 1911 m. Brooklyne išleistą apysaką.

Vertimo kalbą šiek tiek prideriname prie šios dienos.

Tarp dviejų tankaus lietuviško miško sienų stovėjo didelė pastogė žmonėms pasislėpti. Paprastai, tikrai sakant, nebuvo tai kokia nors paprastą pastogę, tik pilis gintis. Aukštame kriaušyje, ant sukratų storų medžių kaladžių ir neaprašytų ažuolų rastų stovėjo ilgas pastatas, iš vienos pusės kažkaip nepaprastai nusileidžias prie žemės, — kaip kartais esti su medžių, kuris, išaugęs iš šaknų, ne išsėk tiesiog aukštyn kyla, bet, negalėdamas atsitraukti nuo savo penėtojos krūties, išauga kreivai į šalį, kabinasi dar jos atžaloms, pagaliau sustiprėjęs išlygina kelmą ir, skleidamas šakas, apglėbia jomis didelį plotą.

Ir žmogus, statydamas sau trobas, ėmė pavyzdį iš tokių medžių.

Ir minėtoji pilis ant kalno ne kitaip buvo pastatyta. Iš vienos pusės ji buvo išaugusi iš žolės, o iš antrosios kilo tiesiog aukštyn siena, ir kaip medis šakomis, taip pilis plačiai apėmusiu stogu dengė savo gyventojus. Šios pilies sienos buvo iš viršaus taip tankiai žagarais apkrautos, o iš oro taip storai samanomis su molu aplip

dytos, kad veltui ieškotum, kas ten yra po tuo storu sluoksniu — medis ar akmuo. Tame viršutiniame sluoksnyje matėsi tik nedidelis keturkampis langelis, pro kuriuos veržėsi pavasario saulės spinduliai, tarsi norėdami sužinoti, kas ten viduje dedasi. Bet rusvai baltos pūslės, kuriomis pridengti langai, kovojo su saulės spinduliais. Vienas tačiau langas nebuvo pridengtas pūslė, todėl saulė, lengvai įsikverbusi vidun, savo šviežumu tar si gėdino rausvą ugnies šviesą, nušvietusią visą gryčią nuo akmeninės prieždos degančios medžio kaladės.

Dūmai, rūkstanti iš tos ugnies, veržėsi laukan pro trijų stoge padarytą skylę. To ji priežda, kurioj degė ugnis, buvo visos šeimynos draugas. Dabar tačiau visų akys nukrypo nuo ugnies, kadangi saulė traukė visus iš pilies į gryną orą. Išilindusi iš už storų ūkų saulutė, perplėpusi mels vai baltą jos plėnį, paleido daugybę spindulių. Tie spinduliai buvo aiškūs, linksmi ir besišypsa, kaip ir paprastai pavasarį. Taigi žaidė ir sniegu ir vandeniu, žibėdami milijardais spalvų.

Ir pakvipo ore išilusių pušų žebelių kvapas, pakvipo ir paleistoji iš žiemos pančių žemelė, o taip pat ir užiantis vanduo, kurio visuose upeliuose tiek daug pritvino. Pragydę vytiurukai, pakilo čiužėdami aukštyn ir nusileido šviežon žemėn... Ten vėl, šiltam vėjeliui papūtus, išlįs iš po žemės kirminėlis ir vėl pasislepia atgal, neturėdamas dar pakankamai drąsos iš-

statyti save pavojui, kurio grėisė jam mažasis vytiurukas. Miške taip pat buvo girdėti čia šakų lūžimas ir braškėjimas, čia riksmas miško žvėries, kuris, nujausdamas pavasarį artinantį, kėlėsi iš savo guolio ieškoti šviesių galviančių spindulių. Žmonėse, kaip ir visoje gamtoje, atbu do gyvastis, kuri žiemos metu buvo it užmigus; vaikai džiaugėsi besiskerbiančiais pro langus saulės spinduliais, stebėdamiesi, kad jokių būdu negali sulaukyti jų savo rankose.

Senasis go Tubingas, pilies ponas, išsita žiemą nepalikdamas meškos kailiu dengtos lovos ir nuolat žiūrėdamas į ugniakurą savo kambaryje, dabar kaskart dažniau kreipė galvą į neuždaryto ir nepriedengto pūslės lango pusę, o pagaliau vieną dieną suplojo delnais. Iš gretimio kambario pasirodė jauna moteriškė, klausdama: — Ko nori, tėve kunige?

Senelis parodė ranką į besiskverbiančią vidun saulę ir tarė:

— Saulė šildo.

Moteriškė linksmiai susijuokė, rodydama baltus dantis, ir skubiai išbėgo atgal; piliję ji kilo nepaprastus judėjimus. Vaikai, it paukšteliai, čiužėjo: „Saulė šildo!“; tą pat kartojė ir moterys, o kai tuos žodžius rimtai pratarė suaugusių vyrų lūpos, visi susisipietė apie Tubingą. Išėjo tuo met visi pro žemas pilies duris ir, sukdami per iprastinį tiltą, traukė į netolimą tamsų mišką.

Tubingas buvo anuomet vienas narsiausių lietuvių. Nesykį vaitojo nuo jo ran kos lenkai ir kryžiuočiai, bet jau daug metų kai jis tik kaip kunigas galėjo vadovauti žmonėms, vesti juos metinių apeigų šventei. Vedė tad juos ir dabar pavasario saulės pasveikinti.

Žila, siekianti juostą, barzda, atdaros akys, tačiau taip nuostabiai nejudinamos, kad išsėk galima pastebėti, jog jos nemato nei anos šviesiosios saulutės, nei žemės po kojomis, nei tamsaus miško. Senelis tačiau ėjo tiesiai ir stipriai, pasiremdamas

stora šakota lazda. Šalia ėjo iš vienos pusės jaunas stiprus vyras. Buvo tai jo vaikaitis Kronivas. Nors buvo ankstyvas laikas, ėjo tačiau basas; užtat oda, vilnomis į kūną atkreipta, ties pusiauju dirželiu su juosta, dengė jį nuo pečių iki kelių, o iš už juostos kyšojo kirvis. Pečiai gi, kaip ir kojos, taip pat buvo nuogi. Antroje senelio pusėje ėjo jau žinoma mums moteriškė Daurutė, Kronivo žmona. Jos rūbai niekuo nesiskyrė nuo jos vyro rūbų, tik tai galva buvo aprišta balta skara, kurios ilgi galai karojo ant rausvai rudų kailinių; ki tą gi tokią skarą ji turėjo užsimetusi ant pečių. Greta jos bėgo keleto metų vaikas, Siauručiu vadinamas, ant kurio galvos motina protarpiais, matyt, iš didelės meilės, dėjo vis savo rankas. Paskui juos dar ėjo keletas Kronivo mergaičių, ėjo daug tarnų ir tarnaičių; iš gryčių gi, stovinčių šalia pilies, taip pat ėjo vyrai, moterys ir vaikai, drauge su kunigu pagerbti pavasario.

Ėjo miško gilumon į skynimą, kurio viduryje augo didelis ažuolas. Nepaprastai tai buvo ažuolas. Žemas, storas iš pašaknio, išaugęs į keliolika stiprių šakų, kurios, besitiesdamos viršun, sudarė it vainiką papuoštą galvą ant platių milžino pečių. Šaknys šito milžino, išilindusios iš žemės, augo paviršiuje; aplink jas žmogaus ranka ar ganta sudarė apsaugos griovelį, pilną didesnių ir mažesnių akmenėlių, maldingų žmonių prisivaidytą. Vienoj pusėje šitie akmenys sukrutai krūvon laiptais, tad lipant įais galima buvo prilipti ligi pat ažuolo viršūnės. Tų laiptų apacioje įsmeigta žemėn keletas plokščių akmenų, ant kurių baigianti smilkti medžio kaladė rodė, kad čia nuolat kūrenama ugnis.

Tubingas, nors neregys, tačiau traukė tiesiog į tą šventinčią. Dar būdamas vaiku meldėsi čia, visą gyvenimą vedžiojo į čia būvus ir vaikaitius, tad nesunku jam buvo atrasti šį vietą.

— Gėsta ugnis, — tarė atsistojęs prieš

ąžuolą. — Gėsta, bet neužges, nes šviesa iš aukštybės duos jai šventą kibirkštį.

Kalbėdamas tai, pakrapštė apdegusius nuodėgulus rankoje laikomąja kirvile, o Kronivas užmetė ant ugniakuro kūlėlį sausų, dar rudeni sukapatų šakų, kad greiau įsikurtų pavasario ugnelė. Tuojau paskui vyrą sviedė ugniakuran Daurutė, jo žmona, ryšeli jėvų ir įvairių žolių, taip pat tam reikalui per žiemą gryčioje išlaikytų; paskui ją Siaurutis, tas vaikas, sviedė jėvų sauja. Artinosi paskiau mergaitės ir tarnai, ir visi, mesdami ugnį žoleles ir šakneles, šaukė:

— Garbė saulei, garbė pavasariui! — Garbė saulei, garbė pavasariui! — skambėjo aplinkui. Pamažėl visi tie balsai sudarė kažkokią liūdną giesmę, o ugnis vis kilo aukštyn, plačiai aplinkui šviesdama. Senasis ažuolas šlamėjo net kalne, tarsi pritardamas liūdnai susirinkusio būrio giesmei. Lenkė žemyn medžiai savo viršūnes, perduodami vienas antram tą maldos melodiją, kuri, susiliejusi į vieną galingą vienatę, nuskambėjo per visą girią.

Tik staiga pro medžių šlamėjimą ir liūdnam giesmę pasigirdo šakų braškėjimas ir sunkus arklų tyrimpas ir net ginklių žvangėjimas.

Nutilo staiga giesmės, ir pasigirdo brimės ir nusiminimo riksmas. Suspaudę Tubingas kumštį, net tvirtos jo rankos kaulai subraškėjo, sukeikė, išvedė dar ug nū vieną malkagalį ir, neugrįždamas neregų akių nuo ugnies, stovėjo nejudėdamas. Kronivas gi griebėsi tuojau kirvį, kurį turėjo tuo laiku pajūstoję, nes neprato neprasytus svečius atvykstant.

Neilgai teko laukti; iš tankumny, kuris apsupa tarpumiškį, pasirodė keliolika raitelių, o ant jų lengvų apsiaustu nupieštasis baltas kryžius lengvai leido atpažinti, kas tai per svečiai.

(Bus daugiau)

VASARIO 16 ROMOJE

Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo minėjimas Italijoje šiemet buvo ruošiamas tik lietuviams. Romos ir apylinkių lietuvių šią sukaktį minėjo šv. Kazimiero Kolegijos patalpose vasario 18 d. Šv. Mišias laikė ir pamokslą pasakė arkiv. Samorė, Kongregacijos Ypatybių Bažnyčios Reikalams Sekretorius. Jis, prisimindamas su pasigėrėjimu savo šešeris buvimo metus Lietuvoje, pastebėjo, kad 1938 m. dalyvavo Kaune Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo dvidešimtmečio minėjime, kada gavo pirmąją savo diplomatinę tarnyboje dekoraciją: Gedimino ordina.

Apžvelgęs trumpai Lietuvos 700 metų valstybinio gyvenimo garbingus ir skausmingus įvykius, išskėlė lietuvių tautos gyvybingumą, darbštumą, tikėjimą ir garbinimą, kaip laisvę, šiuolaikiškumą, apsimylėjimą. Šie faktai sukėlė daug simpatijų lietuvių šaliai visame pasaulyje. Patį Popiežių, norėdamas parodyti savo prielankumą lietuvių tautai, šiomis dienomis pakėlė į Arkivyskupus garbingąjį didvyrišką jos sūnų vysk. Matulionį ir priėmė į diplomatinę Vatikano tarnybą du kunigus lietuvius.

Baigdamas savo žodžius, arkiv. Samorė perskaitė šv. Tėvo telegramą:

„Jo Šventenybė Popiežius, nuoširdžiai priimdamas Romos Lietuvių Bendruomenės pareikštus šūnius meilės jausmus ir prašydami Dievą naujos pagalbos bei paguodos, ragindamas į uolų krikščionišką gyvenimą ir pilną pasitikėjimą ištvermingą maldą, siunčia visiems broliškų susirinkimo prie Dievo altoriaus daly-

viams surengto Nepriklausomybės Paskelbimo metinių progą, prašytąjį Apaštališkąjį Palaiminimą Kardinalas Cicognani“.

Po pamaldų gražiai išpuoštoje salėje sekė trumpas minėjimas, kurio metu PLB Italijos Krašto Valdybos pirmininkas kun. Vincas Mincevičius išryškino argumentus, kuriais remiantis galime būti tikri Lietuvos prisikėlimu iš dabartinės vergijos. Jis pabrėžė okupanto pastangas rusinti Lietuvą ir pirmoje vietoje sunaikinti lietuvių tautos tikėjimą, kuris yra didžiausia rakštis pavergėjams rusinant kraštą. Kvietė visus tikėti Lietuvos prisikėlimu ir įtikinti kitus.

Minėjime dalyvavo visi Romos ir apylinkių lietuvių, kurių tarpe taip pat ir Lietuvos Ministeris prie šv. Sosto J.E. Girdvainis su Sekretoriumi Stasiu Lozoraičiu Jr.

Kitas įspūdingas minėjimas įvyko Saleziečių Gimnazijoje, suruostas šiaurinėje Italijoje gyvenantiems lietuviams su labai įdomia patriotine lietuviška programa.

Romos ir Vatikano radijų lietuviškųjų programų vedėjų rūpesčiu buvo suorganizuotos specialiosios transliacijos Vasario 16 d. Italijos Valstybinis radijofonas davė tą dieną lietuviškos muzikos ir dainų valandėlę.

Minėjimus gana plačiai aprašė Romos dienraštis „Il Quotidiano“ ir Vatikano organas „L'Osservatore Romano“. Elė specialiu straipsniu šia proga išsispasdi no provincijos laikraščiai.

ALG. LANDSBERGIO STRAIPSNIS SVEICARŲ LAIKRASTYJE

Gana gausiai skaitomas šveicarų savaitraštis „Zuercher Woche“ vasario 23 d. per visą pirmą puslapį paskelbė rašytojo Algirdo Landsbergio straipsnį, pavadinimą „Lietuva Amerikoje“. Straipsnyje aprašoma lietuvių emigrantų veikla, siekianti atkovoti laisvę jų senajai tėvynei. Straipsnis parašytas patraukliu publicistiniu stilium.

Šio savaitraščio politinis redaktorius yra Dr. Hans Fleig, pasižymėjęs kaip nuoširdus Pabaltijo tautų bičiulis ir jų politinių aspiracijų gynėjas. Jo žmona yra veikli estų patriotė. Dr. Fleig laikė paskaitą bendrame pabaltiečių minėjime, kuris ryšium su Pabaltijo valstybių 44 metų nepriklausomybės paskelbimo sukaktimi buvo surengtas Zueriche vasario 18 d. Pasveikinimo raštas buvo pasiųstas Lugane gyvenančiam, prelatui profesorui Kazimierui Šauliui, Vasario 16 dienos akto signatarui, kuris neseniai minėjo 90 metų amžiaus sukaktį.

Apie pabaltiečių minėjimą išsamiau parašė jau sakytąjį „Zuercher Woche“ ir įtakingas dienraštis „Neue Zuercher Zeitung“. Be to, apie iškilmės paskelbė savo biuletenyje Šveicarijos telegramų agentūra (Schweizerische Depeschagentur).

Vasario 27 d. šveicarų trumpųjų bangų radio stotis perteikė beveik visą valandą trukusią programą, kurios branduolį sudarė vykusiai surėdytas reportažas iš Vasario 16 gimnazijos Huetttenfelde gyvenimo. Programos metu buvo taip pat grojamos lietuviškos muzikos plokštelės.

Ši radio emisija, matyt, susilaukė šveicarų tarpe tinkamo atgarsio. Kitą dieną viena šveicarė aplankė Berne gyvenančią lietuvių, poniją Elena Gerutienę, ir įteikė jai 20 frankų, prašydama pinigų pasiųsti lietuvių gimnazijai.

Minėjime Zueriche su šokėjų grupe lietuviškais tautiniais drabužiais pasirodė J. Stasiulienė, kuri pasigėrėtinu pasiaukojimu sumaniai paruošė šokėjus.

Išverstas į italų kalbą arkiv. Matulaičio dienoraštis

Kun. Vincas Mincevičius užbaigė versti arkiv. Jurgio Matulaičio-Matulevičiaus dienoraštį ir įteikė jo kanonizacijos bylos Generaliniam Vedėjui kun. Dr. Kaz. Rėklaičiui. Dienoraštis yra reikalingas tolimiesiems kanonizacijos proceso vedimui. Tas pats kun. V. Mincevičius apsiėmė peruošti taip pat ir arkivyskupo Matulaičio laiškų vertimus.

Ten, kur Nemunas banguoja

(Tarybinės spaudos ištraukos, kurios aiškios ir be aiškinimų)

Oi nelaimė, ką aš matau —
Širdį ver kaip yla:
Numylėtojo mano vietoj
Gyvena bardžyla.

A. Vienažindys

KAS KAM TRUKDO

Liudas Druseikis, arba Liudukas, kaip jis tada buvo vadinamas, pasižymėjęs madoms. Užmetė į kampą mokyklinius vadovėlius, spiovis į draugų nuomonę ir: „Mama, duok! Mama, siurink! Mama, margink!“

Gabumų vaikas turėjo. Kur tik pamatys kokią išmailiautą karikatūrą, tuoj būtinai pats taip apsisaitys. Praėjo visai nedaug laiko, ir Liudukas savo išvaizda bei šukuosena skyrėsi iš visų rokiškėnų.

Ir ne tik tuo. Skyrėsi ir savo elgesiu. Pradėjo nuo peštynių su mažais vaikais, o dabar, turėdamas 18 metų, jau skaldo ausis keturiolikamečiams, drąsiai stumdo praeivius gatvėse, iškilioja moterėles autobuso stotyje.

Be šituo keliu eiti Liudui trukdo kultūros skyriaus pirminė komjaunimo organizacija. Tačiau komjaunius Liudas lengvai sugraudina. Paverkia, pamaldauja pasigallėjimo, o paskui vėl elgiasi, kaip jam patinka. Panašiai sugraudina ir kraštotyros muziejaus, kuriame jis dirba, darbuotojų širdis.

Kiek blogiau su milicija. Verkšlenimu jos nesugraudina. Be kalbų sodina dešimtapų ir garbanas nukerpa.

Tačiau Liudas Druseikis nenusimena: žiema, vis vien su kepure vaikšto, o iki vasaros — ataugęs plaukai. Kol jo pirminės organizacijos komjauniojai ir kraštotyros muziejaus darbuotojai nuolaidžiauja, gyventi dar galima. Štai, jeigu jie imtų ir nusiteiktų prieš chuliganizmą, tada...

Sunku iš anksto tiksliai numatyti, kas tada būtų, bet maži vaikai ir seneliai tikriausiai galėtų vaikščioti Rokiškio gatvėmis.

M. Ciužaitė

„Komjaunimo tiesa“, 1962.1.20.

BROKDARIAI

Bidonėlių pienui laikyti gali padaryti ir mūsų kolūkiu kalvis. Su kraneliu ir langeliu. Ir padaryti. Bet neturi laiko — yra kitų, svarbesnių darbų. Todėl pienui laikyti bidonėlius perkame iš parduotu-

KASDIENIŠKOS SMULKMENOS

„Mielas Redaktoriau, kadangi lietuviški Amerikos laikraščiai pakeliui užtrunka net iki trečio savaitės, tai šita naujiena pasiekė mane per anglišką magaziną. Būtent, naujiena, kad Amerikoje gyvenančių Leonų dukrelė vėl išskrido į Lietuvą.“

O, ta Leonų vaikų gaudi istorija savo metu juk nuskambėjo ne tik per lietuvišką, bet ir per amerikiečių ir net kitų kraštų spaudą. Tėvai išbėgdami paliko dukrelę ir sūnelį pas senelę. Paskui jie rašė, prašė, bet niekas negelbėjo. Kai Chruščiovas atvažiavo į Ameriką, tada tėvai suėjo į sąlytį ir išprašė. O, tada mums buvo dienos, juk atsimeni. Ne vien tik Leonai prašė, ir tada ne vienas pagalvojo tylo mis, kas gi mes esame. Pro vienas duris kumščius rodome, o pro kitas išėję priklaupe rankutes bučiuojame (kumščius rodydami, žinoma, rankų tų niekada neva diname rankutėmis). Nebežinojome jau, kas čia kovojame, o kas seniai buvome nutarę pasiduoti, tik dar laukėme, kol bus proga rankutę pabučiuoti ir viešai tuo būdu parodyti savo kovingumą.

Nuo ano meto praėjo jau truputis metų. Atsipeikėti, žinoma, dar nespėjome. Priešingai, po to dar visokių istorijų girdėjome. Tačiau, pasakysiu Tau atvirai, kad šitas naujasis įvykis mane vėl iš naujo pritrėnkė. Broliai, mieliausi, broliai ir seserys lietuvių, kurie save vadinate pabėgėliais, tremtiniais, emigrantais, išelviais ir kitokiais kilniais vardais, kur aš nukeliausiu, nakvynėlę gausiu?

Istorijai papildyti turiu pasakyti, kad Leonų dukrelė Lietuvoje paliko bernelį. Dabar ji išvažiavo kelti vestuvių. Kaip matote, istorija labai paprasta.

O dabar persikelkime truputį į rytų šalę, kur saulutė teka...

Sako, Lenkijos Gomulka su savo ministru pirmininku Cyrankiewičium išsileido kartą į kelionę lankyti įvairių įstaigų. Prieglaudoje jie paklausė, kiek skiriam pinigų kiekvienam vaikui išlaikyti. Pasirodo, po trisdešimt zlotų.

Nuo šios dienos įvykius turi būti su mažintos per pusę, — įsakė Cyrankiewičius.

Prieglaudos vedėjas nusilenkė. Gomulka nustebo, bet nieko nesakė.

Paskui jie nuvažiavo į kalėjimą. Pro šalį ejo kalinys. Ministeris pirmininkas paklausė prižiūrėtoją, kas jis toks yra.

— Tiesiog niekas, — atsakė prižiūrėtojas. — Vagis, kuris uždarytas už išprievartavimą. Be to, jis dar kažką nužudė.

— Kiek jam išlaikyti skirta?

— Po trisdešimt zlotų dienai, kaip ir kitiems kaliniams.

Nuo šios dienos kaliniams išlaikyti gausite po keturiasdešimt penkis zlotus, — tarė Cyrankiewičius.

Gomulka nesmagiai pasijuto, bet nutylėjo. Kai jie išėjo iš kalėjimo ir susėdo važiuoti, tada Gomulka paklausė:

— Sakyk, Juozap, ar tu iš proto išėjai? Atimi pinigų iš vaikų, o atiduoti nusikal teliams!

Cyrankiewičius kilstelėjo ranką ir tarė:

— Būk ramus. Aš žinau, ką darau.

— Aš manau, kad žinai, Juozap.

— Aš rūpinuos mūsų pačių asmeniškais reikalais. Numanau, kur mums teks praleisti senatvę. Vladel, ne vaikų namuose leisime ją.

— O —

Ar rytoj bus šalta, ar šilta? O poryt?

Atsakymą juk galima užtikti laikraštyje ar pasiklausius radijo. Rytoj bus šaltiau, negu šiandien. O poryt bus šalčiau, kaip užvakar. Arba: bus pakankamai šalta. Arba: šilta. Arba: šilčiau. Arba: šalčiau.

Šitokius oro pranešimus prisiminiau pasiskaitęs „Europos Lietuvyje“ žinią iš Coventry, kad susirinkime nedalyvavo inteligentai. Kiek Coventry lietuvių turi tu inteligentų? Kas apskritai yra inteligentas? Vieniems inteligentas yra aukštųjų mokslus baigęs asmuo, o kitiems visi tie, kurie turi pakankamai kultūros, nors jie nebūtų ragavę universitetų. Tai, Coventry atveju, kas dabar turėtų užsigauti? Greičiausiai, kad ir to aprašomojo minėjimo ruošėjai yra inteligentai, o jie, tikėkimės, minėjime buvo.

Taigi išeitų, kad tokie aptarimai netiks lūs. Juk labai gali būti, kad tie, kurie dalyvavo, taip pat laiko save inteligentais. Kas gi turi teisę dabar nuimti jiems tą inteligencijos vainiką?

— O —

Gyvendami svetimuose kraštuose ir nuo lat susidurdami su svetimomis kalbomis, dažnai prisimename visai jau žmonių lūpose iškraipytą seną anekdotą apie profesorius, kuris angliškai skaitė paskaitą kažkokiam mokslininkų suvažiavime. Klausėsi, sako, jo anglas, klausėsi ir tarė greta jo sėdinčiam kitam lietuviui mokslininkui:

— Kokia vis dėlto ta lietuvių kalba pa naši į anglų kalbą! Daugelį žodžių aš beveik suprantu.

Man šitas anekdotas atėjo galvon, kai viename lietuviškame laikraštyje buvo išspausdintas vienos siuntinių biizniu besiverčiančios bendrovės skelbimas su tokiomis sakiniomis:

„Šį metų Lietuvių Prekybos Bendrovė laiko 5-to meto prekybavimą sukaktį — siunčianti pakietus į Lietuvą dėl lietuvių viso pasaulio“.

Arba:

„Rašykite dėl Jūsų katalogo“.

Argi tai nepanašu į lietuvių kalbą? Net suprasti galima.

Tavo Jonas

— Romos savivaldybės tarnautojai nugabeno į Kapitoliujaus kalvą tuziną žąsų, kaip ženklą, kad amžinasis miestas „pavojuje“, o tuo šikart norima pasakyti, kad jie yra labai prastai apmokami, net apie 8.000 jų (o žąsų garsėjimas ten kadaise juk išgelbėjo Romą — išpėjo romėnus apie galų užpuolimą).

TAZAB & CO. LTD.

22, ROLAND GARDENS, LONDON, S.W.7,

LIETUVIŲ SKYRIUS

DIDŽIAUSIA SIUNTINIŲ FIRMA PASAULYJE

Didelis pasirinkimas prekių, specialiai gamintų mūsų firmai, kurių labiausiai pagėdaujama Lietuvoje. Grynos vilnos medžiagų žaketai tikro avies kailio pamašalu, tikros odos paltai ir žaketai. Moteriški nalloninio kailio paltai su specialiu šiltu pamašalu ar be pamašalo. Didelis pasirinkimas grynos vilnos medžiagų vyriškiems ir moteriškiems kostiumams, suknelėms ir paltams.

Odos. Avalynė. Apatiniai. Šveicariškos kašmiron vilnos skarelės. Pūkuotos skaros „Babuški“.

Moteriški, vyriški ir vaikiški megztiniai.

Hohner akordeonai.

Nauji puikiai iliustruoti lietuviški kainoraščiai.

Visas susirašinėjimas vykdomas lietuviškai.

LENKIJA JUDA

ŠAUKIASI ATOSLOGIO, LAIVĖS IR...
POPIERIAUS

(E) Neseniai Varšuvoje viename intelektualų klube įvykusiame susirinkime, lenkų Mokslių akademijos pirmininkas, 75 m. amž. prof. Kotarbinski pastebėjo, kad Vakaruose manoma, jog Lenkijoje per ma žai vertinamas laisvas žodis. Jo nuomone, reikia sustiprinti atoslogio eigą. Prieš porą mėnesių savaitraštyje „Przeglad Kultury“ buvo skelbiami ir profesorių pasisakymai laisvės klausimais. Jau minėjame pasitarime raš. A. Slonimski nurodė, kad laisvės reikalingi ne tik mokslininkai, bet ir rašytojai. Kito rašytojo nuomone, lenkai sugebą kovoti dėl laisvės, tačiau jie nesą pajėgūs tą laisvę išlaikyti. Prof. Edv. Lipinski pareiškė: nuo 1906 m. esu marksistas, tačiau tai, kas vėliau įvyko, jau nebegalima laikyti moksliniu marksizmu. Net ir lenkų partinis laikraštis „Trybuna Ludu“ ne taip seniai rašė, kad reikėtų bausti tokius valdininkus, kurie persekioja kritinius pasisakymus arba imasi keršto priemonių. Atoslogis turįs ateiti ne iš apačios, bet iš viršaus.

Nors gyventojų aprūpinimas (esant žemiems atlyginimams ir aukštomis kainoms) šiuo metu geresnis, kaip pokario metais, tačiau vis dar dažnai trūksta gyvimi būtinų prekių. Ilgus metus dirbęs lenkų pasiuntinybėje Londone K. Malcužynski partiniame laikraštyje pastebėjo: „Man nedarą jokio įspūdžio gražiai apšviesto vitrinos Varšuvos gatvėse, galimybė pačiam apstarnauti perkant mėsą ar dešrą, dešimt radijų aparatų modelių ar dešimt prancūziško konjako rūšių. Tačiau mane nustebo, kad visame mieste neradau dantų pastos, paprastų stiklinių degtinei ir tualetinio popieriaus. Niekas manęs neįtikins, kad krašte, kur gamina mi elektroniški smegenys, turbinos ir okeano laivai, pilietis negali įsigyti tokių paprastų dalykų“.

— Japonijoje labai perkami raukšlėto storo kartono karstai, kurie yra per pusę pigesni už medinius (gaminanti firma reklamuoja „Minksta kelionė į dangų“).

Europos Lietuvių Kronika

PASKUTINYSIS 6 PUSLAPIŲ NUMERIS

DBLS CENTRO ŽINIOS

ISPIRKITAS

Leisdami 6 puslapių „Europos Lietuvių“ Nr. 10(701), papildomų puslapių sąskaitoje turėjome 11 svarų ir 4 šil.

Po to šiam papildomų puslapių reikalui aukojo V. Dzika 4 šil., V. Polikauskas 7 šil., J. Juodeika 1 svarą, B. Totoraitis 10 šil., P. Pupalaigis 3 šil., J. Rekauskas 14 šil., B. Kurtinaitis 1 sv. 2 šil. 6 p., A. Jaki mavičius 9 šil., L. Mathews 10 šil., V. Versekas 1 sv. 2 šil. 6 p., P. Janavičius 10 š. 9 p., J. Lideika 10 šil.

Nr. 10 papildomiems puslapiams tada truko 3 sv. 16 šil.

Tačiau pagal šį aukotojų sąrašą susidaro 7 sv. 2 šil. 9 p. suma. Vadinasi, anie Nr. 10 papildomi 2 puslapiai jau išpirkti, ir lieka dar 3 sv. 6 šil. 9 p.

SKAUTISKUOJU KELIU

VASAROS STOVYKLA

Sesės ir Broliai, Šių metų vasaros stovykla įvyks nuo liepos 28 d. iki rugpjūčio 6 d. Lietuvių Sodyboje, Headley Park. Mokestis 3 svarai. Stovyklautojų amžius nuo 10 metų.

Norintieji stovyklauti skautai ir skautės privalo jau dabar užsiregistruoti pas mane. Tuo būdu turėsime geresnį vaizdą, kokia bus sudėtis, ir tai palengvins palapinės užsakymą.

Be abejojimo, visų skautų-čių pareiga yra ne tik dalyvauti stovykloje, bet kartu ir jai tikamai pasiruošti.

Esu tikras, kad jums visiems bus malonu ir džiugu, vėl sugrįžti į mūsų mielą Sodybą, į jos miškus ir laukus, kur mes visi turime tiek daug gražių prisiminimų.

Budėkime!

Jūsų ps. J. Alkis

32, Davis Ave., Hunton St., London, E.1.

LONDONAS

NEDELSKIME Į ROMĄ!

Prie „Šaltinio“ rugp. 2-11 d. ruošiamos išvykos į Romą jau prisijungę tautiečiai iš penkiolikos D. Britanijos vietovių. Kaina tik 28 gns. Vaikams nuolaida. Ar dar yra norinčių? Nedelsdami praneškite: kun. S. Matulis, Lithuanian Church, 21, The Oval, Hackney Rd., London, E.2.

DERBY

PAMALDOS EVANGELIKAMS

Pamaldas lietuviams evangelikams laikysiu kovo 18 d., 15 val., Derby St., Mary's Chapel (Sowter Rd. ir St. Mary's sankryžoje).

Kun. Aldonis Putė
Mano adresas: 43 All Saints Rd., Birmingham 14. Tel.: HIG(hbury) 4158.

PAIEŠKOJIMAI

Dr. jur. Libermanas ZIVAS, buvęs Kau ne tabako fabriko vienas savininkų, areštuotas 1941 m., paieškos duktis. Jis pats ar žinantieji apie jį prašom rašyti vokiškai: Ursula Naeser, Bathap/Westfalen, Horsterstr. 17, W. Germany, arba lietuviškai „Europos Lietuviai“.

TREJOS DEVYNERIOS

Lietuviams žinomas

TREJAS DEVYNERIAS galima dabar gauti šiuo adresu: L. Pluskat, Neheim-Huesten (Westf., Graf Gottfriedstr. 76, Germany). 100 gr 27 žolių pokelis kainuoja 5 vokiškas markes.

(Pasirašė Prezidiumo P-kas ir nariai.)

Kovo 31 d. Lietuvių Namuose Londone 3 val. p.p. įvyks D. Britanijos Lietuvių Bendruomenės Tarybos posėdis, į kurį kviečiami visų organizacijų atstovai. D. Britanijos Lietuvių Bendruomenę sudaro visos lietuviškos organizacijos, o Bendruomenės Valdybos pareigas (nuo 1960 m. įvykusio Tarybos posėdžio) atlieka DBLS -gos Valdyba. Tarybos Prezidiumo Pirmninkas yra kun. J. Gutauskas iš Skotijos. Bendruomenės nariais yra visos veikiančios lietuviškos organizacijos.

Šis susirinkimas išrinks naują Bendruomenės Tarybos prezidiumą ir valdybą ir svarstys einamuosius Bendruomenės reikalus. Tikimasi, kad visos aktyvios D. Britanijos lietuvių organizacijos bus šiame susirinkime atstovaujamos. DBLS-gai atstovaus DBLS Valdyba.

Bradfordo „Vyties“ Klubu Valdyba atsiuntė Bendruomenės Valdybai Bradfordo ir apylinkės lietuvių memorandumą, kuriame pažymimas Bradfordo lietuvių nusistatymas Lietuvos laisvinimo kovos, jau nimo ir ryšių su vadovybe palaikymo reikalais. Šis memorandumas buvo priimtas Vasario 16 d. minėjimo proga ir yra pasirašytas penkių Nepriklausomybės kovų savanorių-kūrėjų bei Vyties Kryžiaus kavalerių. Išistas tekstas spausdinamas atskirai. Bradfordiečių pareiškimas bus pateiktas LB Tarybos posėdžiui.

Tą pačią kovą 31 d. įvyks ir DBLS Tarybos posėdis, kuriame dalyvaus taip pat ir DBLS ir LNB-vės pirmininkai.

Savaitės ar dviejų laikotarpyje DBLS Skyrių Valdyboms ir visiems „Europos Lietuvių“ skaitytojams bus išsiuntinėta „DEKLARATION“ (pareiškimas anglų kalba) apie Rytų ir Vidurio Europos tautų teises. Pareiškimo tekstas lietuviškai jau buvo atspausdintas kalėdiniame „Europos Lietuvių“ numeryje. Pareiškimas su rinkintais parašais bus įteiktas D. Britanijos Ministeriui Pirmininkui ir Generaliniam UNO Sekretoriui. Šiam reikalui aptarti buvo suauktas visų pavergtų tautų atstovų susirinkimas Parlamento rūmuose. Lietuviams atstovavo DBLS Pirmninkas ir Sekretorius. Susirinkimui pirmininkavo Parlamento narys R. Gresham Cooke. Šiame susirinkime dalyvavo ir Lady Birdwood. Buvo aptartos ir išdiskutotos tos parašų rinkimo galimybės ir kiti reikalai. Numatyta praveisti plačią parašų rinkimo akciją per organizacijas, laikraščius, parapijas, susirinkimus ir t.t. Šiuo reikalu lietuviškoji visuomenė bus informuojama per „Europos Lietuvius“ ir bus prašoma aktyviai prisidėti prie šios parašų rinkimo akcijos.

BRADFORDO LIETUVIŲ MEMORANDUMAS

Mes, Bradfordo ir apylinkės lietuviai, susirinkę 1962 m. vasario 24 d. į Vasario šešioliktosios minėjimą Bradfordo, aptarę savo, pavergtos Lietuvos ir ten pasilikusių tautiečių padėtį, priėmėme tokį nuosprendį:

1. Pasiryžtame tvirtai remti mūsų veiksmų vedamą kovą už Lietuvos išlaisvinimą iš komunistinės vergijos.
2. Mes, kaip ir kitos lietuvių kolonijos, pergyvename tą patį mūsų jaunimo nutautėjimo pavojų. Prašome į tai atkreipti rimtą dėmesį, ir imtis konkrečių žygių tam pavojui pašalinti, sudarant šiam reikalui realų darbo planą.
3. Mes jaučiamės kažkaip atitrūkę nuo savo vadovaujančių veiksmų, nors esame lietuviai. Iki šiol vienintelis ryšys tarp va dovybės ir mūsų buvo tik Europos Lietuvos. Mes norėtume jaustis esant tikrais bendruomenės nariais ir turėti ryšių su bendruomenės vadovybe.
4. Iš savo pusės paremti lietuviškai spaudai mes išpareigojame užsiprenumeruoti bent po vieną lietuvišką laikraštį.

(Pasirašė Prezidiumo P-kas ir nariai.)

Mokėdami daugiausia už kalendorių, aukų yra pridėję šie tautiečiai: po 4 šil. J. Liaugaudas, J. Juodeika, J. Černis, B. Totoraitis, M. Mozuras, O. Matchak, L. Valikūnas ir K. Dranginis, po 2 šil. J. Stasiulis, J. Strumskis, J. Zaleckas ir P. Pupalaigis ir 2 šil. A. Buras.

DBLS CENTRO IZDO ŽINIOS

Nuo vasario 16 d. ligi šiai dienai Centro Iždas gavo:

Vasario 16-sios parengimui — 5.0.0 (paskelbta E.L. kron. Nr. 8 ir 9).
Vasario 16 Gimmnazijai Vokietijoje — Liuda... (parašas neįskaitomas) — 1.0.0.
Birminghamo Skyrius — 21.10.0.
Viso 22.10.0.
Solid. mok.: Birminghamo Skyr.—6.0.0.
Mansfieldo Skyr. (pr. m. likutis) —1.17.6.
Derby Skyr. — 10.0.0.
Antnorm. sol. mok.: Dr. K. Valteris — už 1962 m. 1.0.0.

Centro Iždo Iždininkas

ITALIJA

LIETUVIŠKA PARODELĖ ITALIJOJ

Pasiryžę konkrečiai prisidėti prie Lietuvos kėlimo vis platesnį tarptautinį plotmę, Castelnuovo Don Bosco M. Atkai Vasario 16-osios šventės proga gimnazijos svečių salėje suruošė kuklią, bet gana iškalbingą lietuvišką parodelę, skirtą daugiausia italų publikai.

Parodos tikslas — supažindinti kitataučius su Lietuva ir lietuviais. Todėl, vos įėjus į salę, prieš akis stojos didelis 3x3 m), ryškus, pačių auklėtinųjų nupieštas žemėlapis, nurodąs Lietuvos geografinę padėtį Europos valstybių tarpe. Ant kitų padėklų meniškai suderinti atvaizdai priminė Lietuvos gamtą, pristatė pastatų bei paminklų pavyzdžių, liaudies meno bei religinio meno kūrinių, folkloro vaizdų. Su pavergtos tautos kančia ir ryžtinga tremtinių dvasia lankytoją supažindino beveik visų laisvųjų leidžiamų lietuviškų žurnalų bei laikraščių egzempliorai, komemoratyviniai — propagandiniai leidiniai, įdomės nės knygos, Lietuvių Enciklopedija, ypač knygos bei brošiūros apie Lietuvą itališkai. Dar šen ten samoningai išmėtytos statistikos, istorinės datos bei geografiniai duomenys papildė iliustracijų kalbą ir tokiu būdu įstengė lankytoji duoti norimą gana išsamų vaizdą. O trūkstantis žinias papildė patys ateitininkai gyvu žodžiu.

IR VAIKAMS IR SUAUGUSIEMS

Priešmokyklinio amžiaus vaikams elementorius, spalvotas, gausiai iliustruotas, kietais apdarais — 0.17.6.

Pr. Naujokaičio „Mažieji žingsniai“, pasakojimai jaunimui, 119 psl., iliustruota — 0.14.8.

M. Krupavičius „Kunigas Dievo ir žmonių tarnyboje“, 723 psl. — 2.11.0.

Valgių gaminimas, iliustruota, kietais viršeliais, 545 psl. — 2.14.0.

A. Baronas „Lieptai ir budėgnės“, pre mijuotas romanas, 279 psl. — 1.2.0.

V. Biržiška „Aleksandrynas“, 431 psl. kietais apdr. — 2.14.0.

J. Valčiūnas „Antrasis Pasaulinis karas“, 349 psl. — 1.16.8.

Stesys Yla „Ateitininkų vadovas“, 478 psl. — 1.9.4.

Michelsonienė „Nauja valgių knyga“, 130 psl. — 0.9.6.

Tyruolis „Marijos žemė“, kietais apdr., 63 psl. — 0.7.4.

P. Pleškevičius „Mes nešėm laisvę“, savanorio atsiminimai — 0.7.4.

P. Enskaitis „Audra eina“, atsiminimai — 0.7.4.

Dr. Aliūnas „Trejos devynerios“, eiliuota satyra — 0.7.4.

Dr. Tumėnienė „Vaiko sveikata“, 133 psl. — 0.10.6.

Šias ir kitas knygas, periodiką ir lietuviškas plokšteles užsakoma:

DAINORA,
49, Thornton Ave., London, W.4.

JONAS PUMERIS, CMBHI

Laikrodininkas ilgus metus prie J. D. Karalienės Gvardijos

TAISO LAIKRODŽIUS

savo privačioj moderniojoj dirbtuvėj:

361 BOLLO LANE,

ACTON, LONDON, W.3.

(Apie 150 metrų nuo ACTON TOWN po ž. stoties).

Darbas aukštos kokybės, atliekamas skubiai ir kiek galima žemiausiomis kainomis.

Klientams pageldaujant, Londono ribose darbas priimamas ir pristatomas į namus.

Darbo valandos: 10 v. ryto—8 v. vak.

VOKIETIJA

NEPRIKLAUSOMYBĖS ŠVENTĖS

MINEJIMAS MEMMINGENE

Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo minėjimas Memmingene (Vokietijoje) buvo surengtas grynai lietuviškas, skirtas saviesiems. Į minėjimo aktą didžiojoje Kultūros namų salėje susirinko vietos lietuvių, o taip pat atvyko didesnis būrys mūsų tautiečių iš Ulmo. Tačiau atsilankė į minėjimą ir vietos latvių, estų ir vokiečių. Iškilmingąjį aktą paskui plačiai aprašė vokiečių dienraštis „Memminger Zeitung“. Čia pateikiama keletas to aprašymo ištraukų:

„Kartį tragika gaubė šį aktą, į kurį susirinko lietuviai ir memmingeniečiai: maža, narsi tauta turi savo nepriklausomybės šventę metai po metų švesti tremtyje, nes jos tėvynėje jau aštuonioliktai metų viešpatuoja svetimi“.

„1940 metais Lietuvą užgriuvo nelaimė. Svetimųjų valdymas karo metais, ypač so vietų okupacija nuo 1944 metų, sunkiai slėgė kraštą ir tautą. Kolonialinis Lietuvos išnaudojimas ir gyventojų rusinimas vykdomi su tyliu viltimi, kad Pabaltijo valstybės visada liks sovietų valdžioje.“

„Šitokias mintis dėstė minėjimo kalbėtojas J. Kairys iš Miuncheno, kuris taip pat kalbėjo apie tremtinių lietuvių nusivylimą, kad Jungtinių Tautų Organizacija Rytų režimo prispaustoms mažoms tautoms ligi šiol jokios aktyvios pagalbos ne galėjo suteikti. Tačiau lietuvių tautai ir kitoms sovietų kolonializmo užgrobtoms tautos tebegalioja šūkis: ištverti, iki amžinoji teisė į laisvę ir žmogaus orumą bus ir Pabaltijo kraštuose atstatyta.“

„Latvių ir estų tautinių grupių atstovai ir latvių Sunkiųjų Karo Invalidų Sąjungos atstovai pareiškė sveikinimus ir linkėjimus Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo sukakties proga. Klebonas Petraitis perskaitė gautus sveikinimus raštu ir pats tarė savo sveikinimus. Apskritai vyravo mintis, kad jokių būdu nereikia nusiminti ir prarasti vilties, kad viena diena bus galima grįžti į gražiąją tėvynę.“

„Muzikinę aktą dalį sudarė lietuvių liaudies ir lietuvių kompozitorių dainos. Lietuvių sopranas Maria Panse, akompanuojant su įsijautimu J. Raimeriui, dainavo jautriai, į širdis einančiu balsu, su didele išraiškos jėga ir tuo būdu papuošė šventės aktą, kuris buvo užbaigtas, visiems bendrai sugiedant himną“.

Rytojaus sekmadienį buvo tautinės šventės pamaldos, kurias laikė ir pritaikė tą pamokslą pasakė kun. St. Lisauskas.

R.B. — (ELI)

SPRINGES PRIEGLAUDOS SENELIAI

GAVO BALFO DOVANŲ

Vasario 18 d. gavom valgomosios alyvos, miltų ir pieno miltelių, o vasario 28 d. po 10 DM. Už šias dovanas mes, Springes prieiglaudos visi lietuviai seneliai, labai širdingai dėkojam Balfu centrai, Balfu įstaigai Miunchene ir visiems geros va lios tautiečiams aukotojams.

Springes prieiglaudoj esame 9 lietuviai, ir mums čia būna didžiausia paguoda ir džiaugsmas, kai ką nors gauname šalpos. Šiaip mūsų gyvenimas niūrus: nesiteikia mus aplankyti. Tiesa, praeitą vasarą kartą mus aplankė kun. Šarka ir kartą per metus aplanko kun. Keleris. Ačiū jiems.

Dar labai gerai, kad ir šiems metams gauname porą laikraščių: Keleivi tiesiog iš redakcijos ir Europos Lietuvius, kurį jau treči metai užsako V. Karobas. Be to, retkarčiais gauname ir Svečią.

Šia proga dėkoju M. Pelk, gyvenančiai Racine W., ir P. Gudui, gyv. Čikagoje, už kartais prisimėdamąją spaudą.

J. Karpavičius

BREMENO LIETUVIAI

Bremene ir jo artimos apylinkės šiuo metu gyvena 265 lietuviai. Tai nauja lietuvių kolonija, susikūrusi 1959 m., po to, kai tų metų pavasarį buvo pradėta likviduoti didžiausia lietuvių stovykla Wehnen ir dalis šios stovyklos gyventojų buvo iškelti į Bremeną. Kiti Wehnene gyvenę lietuviai buvo nukelti į Hannover, Osnabrueck, Bad Zwischenahn. Kai į kitas vietas iškeltieji galėjo įsijungti ir ten veikiančias Bendruomenes, Bremenė ir Bad Zwischenahn jos buvo naujai sukurtos. Bremenė naujai pastatytuose namuose buvo apgyvendinti ne tik iš Wehnen stovyklos atkeltieji, bet ir dar 141 asmuo naujai iš Lietuvos atvykusiuji. Tai, tur būt, didžiausias naujai atvykusiųjų lietuvių skaičius, apgyvendintas viename mieste ar nepertoliausia nuo jo. Bremenas didelis miestas, lietuviai išsklaidyti mieste ir priemiesčiuose, o kai kurie apgyvendinti net 30 kilometrų nuo Bremeno. Malonu, kad senieji pabėgėliai ir naujai atvykusieji susijungė ir sutartinai sukūrė PL Bendruomenę ir Balfo šalpos komisiją. Kaip į Benės vykdomuosius organus, taip ir į Balfo šalpos komisiją išsirinko veikėjus iš abiejų grupių. Kitaip ir negalėjo atsitikti, nes naujai atvykusiųjų tarpe tiek daug tikriausių lietuvių, kurie net ir vokiečių pilietybės iš karto negavo, su gryniausiomis lietuviškomis pavardėmis, kaip: Biellauskai, Balsaičiai, Batučiai, Jaisaičiai, Kaminskai, Kairiai, Kazokai, Lu-

koševičiai, Lioliai, Razgai, Tyslavai, Urbšaičiai, Vilttrakiai ir daugelis kitų. Tik reta jų šeima nėra iškentėjusi sunkiausių komunistinių persekiojimų — kalinimų ir Sibiro tremties. Daug jų artimųjų — vyru, žmonių, motinų, tėvų ar vaikų žuvo Sibire nuo sunkaus darbo, bado ir šalčio. Iškentėjusieji tremimus ir persekiojimus daugelis prarado sveikatą. Dėl to ir šia kūrimasis jiems nėra lengvas dalykas. Palaužtos sveikatos, nemokėjimas gerai vokiečių kalbos kūrėjams sunkina. Nauja aplinka bei sąlygos yra neįprastos, svetimos. Tačiau jie patenkinti galį gyventi be baimės ir naudotis demokratinėmis laisvėmis bei teisėmis.

Darniai visų lietuvių jungčiai ir bendruomeninei veiklai vystyti gelbsti aktyvūs inteligentai, kaip Lietuvių Evangelikų Senjoras kun. A. Keleris, J. Sėdaitis, Pr. Biellauskas ir kiti. Jie gausiai lanko susirinkimus, kuriuose svarstomi Bendruomenės ar šalpos reikalai ir puoselėjama lietuviybės dvasia ir tėvynės meilė.

PLB VOKIETIJOS KR. VALDYBOS ĮGALIOJINIAI BAVARIJOJE IR NORDRHEIN-WESTFALIJOJE

PLB Vokietijos Krašto Valdyba savo įgaliojimais prie šių kraštų soc. ministerijų paskyrė sekančius asmenis: kun. J. Tautkevičių — Bavarijai ir A. Boehm-Krutulytę — Nordrhein-Westfalijai.

PABEGELIAMS UŽSIENIEČIAMS VIZOS VYKSTANT UŽSIENIN

JTO Aukštojo Komisarų Įstaiga Vokietijoje per savo Biuletenį nr. 19 sausio mėn. praneša, kad benamiams užsieniečiams, turintiems statusą, panaikintąs kėlonės vizos į sekančius kraštus: Prancūziją, Belgiją, Švediją, Norvegiją, Daniją ir Olandiją.

Tame pačiame biuletenyje dar kartą pa brėžiama, kad benamių užsieniečių socialinės globos srityje yra sulgynti su Vokietijos piliečiais.

VECHTA

VASARIO 16 VECHTOJE

Kaip St. Motūzas praneša, šios prieiglaudos seneliai pravedė Nepriklausomybės atgavimo minėjimą, gautus VLIKO tai pro gal lapelius išsiuntinę Vechtos ir Lohnes apylinkių įtakingiems visuomenės atstovams ir laikraščių redakcijoms. Nord-west Zeitung vasario 16 d. nr. 40 išsispausdino straipsnį „Litaure gedeken ihrer Heimat“ su St. Motūzo darbėlių nuotrauka, o Oldenburgische Volkszeitung nr. 40 trumpą straipsnelį „Wir wollen wieder frei sein“ su Vyties nuotrauka.

Sventės proga Vechtos seneliai Tausa Fondui suaukojo DM. 35.50.

Mirė Petras Vasiliauskas

Sausio 31 d. mirė Petras Vasiliauskas. Velionis buvo gimęs 1876 m. Raciūnų kaime, Vyštyje valsčiuje, kur iki 1944 m. ūkininkavo. Paskutiniu metu gyveno Vechtos senelių namuose. Palaidotas vasario 5 d. Vechtos miesto kapuose. Iš artimųjų pasiliko žmona.

PASAULYJE

— Anglijos Bankas numušė procentą nuo 6 iki 5½ (neatrodė, kad tai paveltų namams pirkti paskolas duodančiųjų bendrovių įmamąjį procentą).

— Aacheno rajone, V. Vokietijoje, pradėjo reikštis raupai.

— V. Vokietijos anglies kasyklose vėl įvyko sprogimas, kurio metu žuvo 29.

— Terorizuojami OAS ir negaudami rimtos pagalbos iš policijos, iš Alžyro išvažiavo italų žurnalistai.

— Nikalajus Kotliaras, Maskvos „Nipudazų“ karalius, už bizniavimą ir svetimos valiutos operacijas kartu su savo bendradarbiu nuteistas mirti (kiti keturi nubausti kalėjimu).

— Bertrandas Russellis ir dar 11 kitų britų mokslo žmonių pasiuntė Vengrijos Kadarui prašymą paleisti istoriką Bibo, kuris buvo nuteistas po 1956 m. revoliucijos.

PADEKA

Visiems, kurie dalyvaudami laidotuvių, minėjimuose ar užuojautos į pagerbė mūsų sūnų ir brolių Jurgį Jaks-Tyrį, žuvusį 1961 m. rugšėjo 11 dieną, siunčiame mūsų nuodirdžią padėką iš Lietuvos.

Elena Jaks-Tyrienė ir Elena Šinkūnienė

EUROPOS LIETUVIS —

LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Great Britain by the Lithuanian House Ltd., 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARK 2470.

Redakcijos ir Administracijos adresas: 1, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PARK 2470.

Redakcija rankraščius talso ir trumpina savo nuožūra.

Prenumeratos kaina: metams 40 šil., 6 mėn. 22 šil., atskiras nr. 1 šil.; dolerio kraštuose — 6 doleriai metams.

Leidžia Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro D.B.L.S. Valdyba ir Europos Liet. Bendruomenių pirmininkai.

GERAS PATARIMAS

Norėdamas padėti savo šeimai arba giminėms Lietuvoje, geriausia tai gali padaryti pasiūsdamas mas dovanų siuntinį per

BALTIC STORES LTD.

(Z. JURAS)

421, HACKNEY RD., LONDON, E.2, ENGLAND.

Tel. SHO 8734.

Pasiunčiame: medžiagas, rūbus, avalynę, maistą, siuvamasias mašinas, akordeonus ir visa kita.

Draugiškas patarimas ir smulkios informacijos suteikiama kiekvienam pareikalavus.

Užtikrinam, kad Jūsų norimųjų prekių pas mus gausite už žemiausią kainą.

Pasiunčiame ir Jūsų pačių visiškai arba tik dalinai paruoštus siuntinius.

Kiekvieno siuntinio pristatymas garantuotas.